

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף, מועד נבצרים תשפ"ב, 2022
מספר השאלון: 011282
שם התלמיד/ה: _____

עברית: הבנה והבעה

הוראות לנבחן

- עברית: הבנה, הבעה ולשון
- א. משך הבחינה: שעהיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
- פרק ראשון – הבנת הנקרא – 60 נקודות
- פרק שני – הבעה בכתב – 40 נקודות
- סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה, לפי ההוראות.
- ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – הבנת הנקרא (60 נקודות)

קרא את שני המאמרים שלפניך, וענה על כל השאלות שאחריהם.
ענה על כל השאלות 1–13, לפי המאמרים שקראת.
הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

1. (4 נקודות)

ציין מהי המהפכה ששני המאמרים דנים בה.

2. (4 נקודות)

על פי שני המאמרים, ציין והסבר את ההשפעה העיקרית של המהפכה על שוק העבודה.

3. (4 נקודות)

כיצד תשפיע המהפכה על "האליטה" הנזכרת במאמר 1?

4. (5 נקודות)

א. על פי מאמר 1, איזו חברה צפויה להיות בעתיד עקב השינויים המתרחשים בתחום התעסוקה?
הקף את התשובה הנכונה.

- חברה שוויונית ודמוקרטית יותר.
- חברה בעלת פערים גדולים יותר.
- חברה בעלת מעמדות רבים יותר.
- חברה הדואגת לרווחת החלשים בה.

ב. נמק את תשובתך.

5. (5 נקודות)

במאמר 1 מוצגות דעותיהם של האופטימיסטים ושל הפסימיסטים בנוגע למהפכה.

א. על מה מתבססת דעתם של האופטימיסטים במאמר 1?
הקף את התשובה הנכונה.

- על השינוי הטכנולוגי המהיר.
- על ניסיון העבר.
- על תרומתה של מערכת החינוך.
- על מחקרים.

ב. באיזה נימוק הפסימיסטים במאמר 1 דוחים את דעתם של האופטימיסטים?

6. (7 נקודות)

אף על פי שבמאמר 1 מובעות דעות של אופטימיסטים ושל פסימיסטים, ניכר כי דעתו של כותב המאמר נוטה לאחד הכיוונים.

א. לאיזה כיוון נוטה דעתו של כותב מאמר 1? _____

ב. העתק מן המאמר משפט המחזק את דבריו. _____

7. (8 נקודות)

הבא ממאמר 2:

• דעה אחת אופטימית. (4 נקודות) _____

• דעה אחת פסימית. (4 נקודות) _____

8. (8 נקודות)

בכל אחד מן המאמרים שקראת יש המלצות כיצד להתמודד עם המהפכה.

א. העתק מאחד המאמרים המלצה אחת שמופנית לפרט, וציין את מספר המאמר שממנו העתקת את ההמלצה. _____

ממאמר מספר _____

ב. העתק מאחד המאמרים המלצה אחת שמופנית למערכת ממשלית, וציין את מספר המאמר שממנו העתקת את ההמלצה. _____

ממאמר מספר _____

9. (3 נקודות)

לפניך משפט ממאמר 1 ובו מודגשת מילה:

"כלכלנים, אנשי טכנולוגיה ועיתונים מזהירים מפני [...] שחיקה בשכר" (שורות 2–3).

מהי משמעות המילה שחיקה במשפט זה? הקף את התשובה הנכונה.

(1) שימוש יתר, בלאי

(2) שינוי לרעה, הפחתה

(3) אי־שוויון

(4) עדכון

10. (3 נקודות)

לפניך משפט ממאמר 1 ובו מודגשת מילה:

"המהפכה הדיגיטלית מבטלת את מעמד הביניים" (מאמר 1, שורה 6).

לפניך ארבע הגדרות למילה "מהפכה", על פי מילון אבן שושן.

הקף את ההגדרה המתאימה ביותר למשמעות המילה "מהפכה" במשפט הנתון.

(1) הריסה, חרבה

(2) הפיכה בכוח של משטר המדינה

(3) שינוי הפוך ופתאומי בעניין או במקצוע מסוים

(4) מצב של אי-סדר, אנדרלמוסיה

11. (3 נקודות)

לפניך משפט ממאמר 1 ובו מודגשת מילה:

"המהפכה הדיגיטלית [...] מותירה אותנו עם שוק עבודה מקוטב" (שורות 6–7).

מהי משמעות המילה מקוטב במשפט זה? הקף את התשובה הנכונה.

(1) שגורם להרס החברה

(2) שאין בו יציבות

(3) שיש בו ניגוד קיצוני

(4) שאינו שלם

12. (3 נקודות)

לפניך משפט ממאמר 1 ובו מודגש ביטוי:

"הטכנולוגיות האלה יובילו לשגשוג כלכלי חסר תקדים" (שורה 17).

מהי משמעות הביטוי חסר תקדים במשפט זה? הקף את התשובה הנכונה.

(1) שאינו צועד קדימה

(2) שלא היה כמותו

(3) שאינו מופיע ראשון

(4) שאין לו עתיד

13. (3 נקודות)

לפניך משפט ממאמר 2 ובו מודגשת מילה:

"המקצוע בעל הסבירות הגבוהה ביותר להיעלם הוא הגעה" (שורה 5).

מהי משמעות המילה סבירות במשפט זה? הקף את התשובה הנכונה.

(1) רגישות

(2) דירוג

(3) תוצאה

(4) סיכוי

בחר באחד מן הנושאים 14–15, וכתוב עליו מאמר בהיקף של כ-300 מילים לפי ההוראות.
תוכל לכתוב טיוטה בעמודים 12–13.

14. (40 נקודות)

יש כמה גישות בנוגע לשיקולים בבחירת מקצוע לעתיד.
לפי גישה אחת, כדאי לבחור במקצוע שיש סבירות גבוהה שהוא יהיה נחוץ בעתיד. לפי גישה אחרת, יש להתעלם משיקול זה ולבחור במקצוע שהלב נוטה אליו.
כתוב מאמר טיעון, הבע בו את עמדתך בנוגע לשיקולים בבחירת מקצוע, ונמק את דבריך.

15. (40 נקודות)

יש הטוענים כי בעתיד יהיה אפשר לדאוג לפרנסתם של אלה שיישארו מחוסרי עבודה באמצעות מתן קצבאות, דמי אבטלה ועוד, ואולם אחרים טוענים כי אין די בכך וכי לעבודה יש ערך נוסף בחייו של הפרט מלבד לאפשר את קיומו.
כתוב מאמר טיעון, ובו הבע את עמדתך בשאלה: האם חיים נטולי עבודה הם ברכה או קללה?
נמק את דבריך.

נספח 1 – מאמרים

מאמר 1

הרובוטים בוא יבואו

אשר שכטר

בימינו השיח הציבורי והתקשורתי מאופיין בפחד גובר והולך מעלייתן של "המכונות החכמות", משום שהן מְיָתְרוֹת את הצורך בעובדים. כלכלנים, אנשי טכנולוגיה ועיתונאים מזהירים מפני גלי אבטלה, ירידה בביטחון התעסוקתי, שחיקה בשכר ופגיעה באיכות החיים. לטענתם, כל אלה יהיו בקרוב מנת חלקנו בשל עלייתן של המכונות.

5 | בראש הקבוצה הזאת עומדים כלכלנים מאוניברסיטת אמ-איי-טי בארצות הברית הטוענים כי המהפכה הדיגיטלית מבטלת את מעמד הביניים, מחסלת מְשׁוֹרוֹת יותר משהיא מייצרת ומותירה אותנו עם שוק עבודה מקוטב. בשוק העבודה העתידי יהיה רוב של עניים – שעובדים בשכר נמוך או שהמקצועות שלהם נכחדו – ובצידו תהיה אליטה, קבוצה קטנה של גאונים בתחום הטכנולוגיה, אשר יגרפו את כל הרווחים.

10 | טענות הכלכלנים זכו לחיזוק בעקבות מחקר שנערך בשנת 2013 באוניברסיטת אוקספורד באנגליה. במחקר הוסקו מסקנות עגומות בנוגע לשוק העבודה בעתיד: 47% משוק העבודה בארצות הברית עלול להיות לא רלוונטי. מספר הולך וגדל של מְשׁוֹרוֹת – רואי חשבון, מזכירות, עוזרים משפטיים ופקידים – כולן בסכנה.

האם תחזיות האימים האלה יתממשו? תלוי את מי שואלים.

15 | לדעת האופטימיסטים – המאמינים בכוחה של הטכנולוגיה לקדם את האנושות – בזכות הטכנולוגיות החדשות מספר המשרות שיתווספו יהיה גדול יותר ממספר המשרות שייעלמו, והטכנולוגיות האלה יובילו לשגשוג כלכלי חסר תקדים, כמו שעשו כל המהפכות הטכנולוגיות בשלוש מאות השנים האחרונות. מהפכת המחשוב יצרה יותר מ-1,500 סוגי משרות חדשים מאז הומצא המחשב האישי.

20 | לדעת הפסימיסטים, האנושות ניצבת הפעם לפני אתגר שונה מן האתגרים שידעה בעבר. קצב השינוי הטכנולוגי הוא מהיר מכדי שהמין האנושי יוכל להסתגל אליו בלא התערבות מטעם ממשלות וארגונים, שתפקידם לזהות מראש את הסכנות.

בשנתיים האחרונות היה נדמה שקולותיהם של הפסימיסטים השתלטו על הדיון התקשורתי בנוגע לעתיד העבודה בעידן המכונות החכמות, וכתבות רבות, שיש להן כותרות מבהילות כמו "הטכנולוגיה הורגת את מעמד הביניים", הציפו את אמצעי התקשורת. אולם גם אם נהיה אופטימיים יותר, וגם אם השינוי לא יהיה מהיר, אין כל ספק שהשינוי כבר מתרחש. השימוש בטכנולוגיות מחשב ואלקטרוניקה צפוי רק להתעצם בשנים הקרובות, ובעקבות זאת ייעלמו מקצועות מסוימים, כשם שבעקבות השימוש במכונות נעלם המקצוע נהג כרכרה. אומנם העידן הדיגיטלי מביא עִימו ברכה לצרכנים, אך בטווח הארוך השינוי שהוא גורם לשוק העבודה ישפיע לרעה על מצבם של עובדים רבים, ומספרם של עובדים 30 | שמצבם רע רק ילך ויגדל.

גם אם עדיין לא התממש סיוט "האבטלה הטכנולוגית", הרובוטים בוא יבואו, ומי שפרנסתו חשובה לו מומלץ שיערך לכך ויבחר כבר עכשיו במקצוע שסיכויי ההישרדות שלו גבוהים. מעובד על פי שכטר, א' (21 במאי 2015). איפה הרובוטים שהבטיחו לנו? **TheMarker**. אוהור מ-themarker.com.

מאמר 2

אחרי שהרובוטים ישלטו בשוק התעסוקה, במה יהיה אפשר לעבוד?

ישראל פישר

שוק העבודה העתידי צפוי להיות שונה בהרבה מהשוק שאנחנו מכירים כיום, ומקצועות רבים צפויים להיעלם – כך נטען במחקר שערך מכון פיו (pew) האמריקני. כבר היום מחשבים מסוגלים לבצע עבודות המאופיינות בפעולות שגרתיות שחוזרות על עצמן, אבל בעתיד הקרוב נראה כי הם יהיו מסוגלים לבצע פעולות מורכבות בהרבה.

5 לפי נתוני מכון פיו, המקצוע בעל הסבירות הגבוהה ביותר להיעלם הוא הנהגה¹. אחריו ברשימה: מקריני סרטים, מודדים וקצבים. במקום החמישי ברשימה מדורג מקצוע המזכירות והקצרנות. גם חשבי שר, כספאים, קלדנים, רוקחים ורואי חשבון נמצאים בסכנה, והקופאים גם הם צפויים להיות מוחלפים במכונות.

10 ברשימת אנשי מקצוע שצפויים דווקא להיות חיוניים יותר בעשור הבא, כי מחשבים לא יוכלו להחליף אותם – ספורטאים ומאמני ספורט, כפאים, אנשי פיקוח על תנועת רכבות, נהגי קטר, מדעני שימור, כרטיסנים, שוטרים ובלשים. גם תחום ההוראה צפוי שישמר מעמדו.

ההשלכות הכלכליות של השינויים בשוק התעסוקה יהיו נרחבות. 48% מן המומחים שנשאלו חזו כי עד שנת 2025 יוחלפו עובדים רבים ברובוטים או במחשבים מסוג כלשהו. בעקבות זאת יעלה מאוד שיעור האבטלה. לעומת זאת 52% מן המומחים טענו כי בשוק התעסוקה העולמי ייווצרו יותר משרות משיאבדו, כפי שהיה במהפכה התעשייתית, וכי בזכות החדשנות האנושית מקצועות שייכחדו בעוד קצת יותר מעשור יוחלפו במקצועות חדשים.

הנתונים האלה מעוררים דאגה, מכיוון שבעבר השפיעו תהליכי אוטומציה² בעיקר על עובדי "צווארון כחול"³, ובעתיד הקרוב הם ישפיעו גם על עובדי "צווארון לבן"⁴. לפיכך, גם עובדים בעלי השכלה גבוהה, שזוכים כיום להצלחה בתחום התעסוקה ולמשכורות גבוהות, עלולים להיות מיותרים בתוך כמה שנים. לכן גם מערכת החינוך וגם מוסדות ההשכלה הגבוהה יידרשו להתאים את עצמם לשינוי בשוק התעסוקה העתידי, כדי להעניק לתלמידים של היום יכולת להתמודד עימו.

¹ הנהגה – בדיקה מדוקדקת של דברי כתב ותיקון טעויות לפני הדפסתם הסופית.

² אוטומציה – החלפת האדם במכונה, שימוש במכונות לביצוע פעולות שקודם לכן עשה אותם האדם, כדי להקל את העבודה.

³ עובדי "צווארון כחול" – כינוי לאנשים השייכים למעמד הפועלים, העוסקים בייצור ובמלאכת כפיים.

⁴ עובדי "צווארון לבן" – כינוי לאנשים השייכים למעמד הביניים, העוסקים בתחום המנהל, המסחר והמקצועות החופשיים כגון עריכת דין ורפואה.

מעובד על פי פישר, י' (17 באוגוסט 2014). אחרי שהרובוטים ישלטו בשוק התעסוקה, במה ניתן יהיה לעבוד? **The Marker**. אוהור מ-themarker.com.

כל הבגרויות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon